
Vergaderjaar 2021–2022

---

35 975 XIII

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (XIII) voor het jaar 2021 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

A.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL	3
B.	BEGROTINGSTOELICHTING	4
1	Leeswijzer	4
2	Beleid	5
2.1	Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties	5
2.2	Overzicht Coronamaatregelen	10
3	Beleidsartikelen	12
3.1	Beleidsartikel 1 Goed functionerende economie en markten	12
3.2	Beleidsartikel 2 Bedrijvenbeleid: innovatie en ondernemerschap voor duurzame welvaartsgroei	14
3.3	Beleidsartikel 3 Toekomstfonds	20
3.4	Beleidsartikel 4 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering	22
3.5	Beleidsartikel 5 Een veilig Groningen met perspectief	28
4	De niet-beleidsartikelen	31
4.1	Artikel 40 Apparaat Kerndepartement	31
4.2	Artikel 41 Nog onverdeeld	33
5	Agentschappen	34
5.1	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl)	34

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 en 2

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van [artikel 2.3](#), eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2021 wijzigingen aan te brengen in:

1. de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat;
2. de begrotingsstaat inzake de agentschappen van dit ministerie.

Normaliter wordt nieuw beleid in uitvoering genomen nadat de Staten-Generaal de begrotingswet heeft geautoriseerd. Aangezien uitvoering van de spoedeisende maatregel betreffende de Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL), die in deze tweede suppletoire begroting is opgenomen in het belang van het Rijk is, niet kan wachten tot formele autorisatie van beide Kamers der Staten-Generaal, zal het kabinet de uitvoering van de maatregel starten. Hiermee wordt gehandeld conform [lid 2 van artikel 2.27 van de Comptabiliteitswet 2016](#). Voor de spoedeisende karakter van de bovengenoemde maatregel en het verwerken daarvan in deze tweede suppletoire begroting is uw Kamer vooraf geïnformeerd via de Kamerbrief [Aanpassingen van het steunpakket in het vierde kwartaal](#) van 16 november 2021.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,

S.A. Blok

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

Opbouw tweede suppletoire begroting 2021

Deze tweede suppletoire begroting geeft een geactualiseerd beeld van de begrotingsuitvoering 2021. Onderdeel B, de begrotingstoelichting, is als volgt opgebouwd:

1. Leeswijzer.
2. Overzicht belangrijkste suppletoire uitgaven- en ontvangstenmutaties. De belangrijkste verplichtingenmutaties zijn toegelicht in de artikelen.
3. Overzicht Coronamaatregelen. Een overzicht van de coronamaatregelen die op de begroting van het Ministerie van EZK zijn opgenomen.
4. De beleidsartikelen. Voor ieder beleidsartikel is de tabel «Budgettaire gevolgen van beleid» opgenomen. Hierin zijn de begrotingsmutaties voor de verplichtingen, uitgaven en ontvangsten weergegeven.
5. De niet-beleidsartikelen. In de budgettaire tabellen zijn de begrotingsmutaties voor de verplichtingen, uitgaven en ontvangsten opgenomen.
6. De agentschappen. In deze tweede suppletoire begroting zijn de aanpassingen in de agentschapsparagraaf van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) opgenomen.

Ondergrenzen toelichtingen

Voor het toelichten van de begrotingsmutaties zijn in deze tweede suppletoire begroting de ondergrenzen gehanteerd zoals opgenomen in de onderstaande tabel.

Tabel 1 Ondergrenzen conform RBV

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerp-begroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1000	5	10
=> 1000	10	20

In sommige gevallen, waar politiek relevant, worden ook posten toegelicht beneden deze ondergrenzen.

2 Beleid

2.1 Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties

Belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2021

Tabel 2 Belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2021 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)		
	Art.	Uitgaven 2021
Vastgestelde begroting 2021 (incl. ISB, NvW en amendementen)		14.326.422
Stand 1^e suppletoire begroting 2021 (incl. ISB, NvW en amendementen)		17.988.058
Belangrijkste suppletoire mutaties		
Urgendamaatregelen industrie	2	- 49.500
Tegemoetkoming vaste lasten (TVL)	2	- 2.218.000
Tegemoetkoming vaste lasten starters (TVL starters)	2	- 70.000
Tijdelijke regeling subsidie evenementen Covid-10 (TRSEC)	2	- 50.000
Garantie Ondernemersfinanciering Corona	2	- 200.000
Dutch Future Fund en Deep Tech Fund	3	- 186.000
Fonds alternatieve financiering	3	- 40.000
Risicokapitaal Seed	3	- 40.000
SDE	4	- 45.831
SDE+	4	- 282.659
ISDE-regeling	4	- 41.850
Waardevermeerderingsregeling	5	60.000
Vergoeding voor schades en waardedalingen in Groningen	5	- 249.516
Overige mutaties		- 89.582
Stand 2^e suppletoire begroting 2021		14.485.120

Toelichting

Urgendamaatregelen industrie

Voor de realisatie van een project voor lachgasreductie Chemelot vindt er een kasschuif plaats van 2021 naar 2023 (€ 24,75 mln) en 2024 (€ 24,75 mln).

Tegemoetkoming vaste lasten (TVL)

Het kasbudget voor de TVL wordt voor 2021 met € 2,718 mld verlaagd in verband met een lager beroep op de regeling dan geraamd. Dit is het gevolg van de verbeterde economische situatie ten gevolge van de versoepeling van de beperkende maatregelen. Hiertegenover staat verhoging van het budget met € 1,38 mld (incl. € 180 mln van de VLN), zoals opgenomen in de Kamerbrief Aanpassingen aan het steunpakket in het vierde kwartaal van 16 november jl. Een deel van deze middelen (€ 880 mln, incl. € 60 mln van VLN) betreft het jaar 2022 en wordt met een Nota van Wijziging verwerkt in de EZK-begroting 2022.

Tegemoetkoming vaste lasten starters (TVL starters)

Het budget van deze regeling is met € 70 mln verlaagd in verband met een lager dan verwacht beroep op de regeling, ondanks uitgebreide communicatie om de regeling bij de doelgroep onder de aandacht te brengen.

Tijdelijke regeling subsidie evenementen Covid-10 (TRSEC)

Van het budget voor de TRSEC wordt € 50 mln verschoven van 2021 naar 2022, om het budget beter te laten aansluiten bij de verwachte uitbetalingen.

Garantie Ondernemersfinanciering Corona

Het budget voor de Garantie Ondernemersfinanciering Corona wordt in 2021 met € 200 mln verlaagd. Dit betreft een afboeking van de kasbuffer naar aanleiding van de herijking van de kasbuffer voor de Garantie Ondernemersfinanciering Corona op basis van de benutting in 2020 en de geraamde benutting in 2021.

Dutch Future Fund en Deep Tech Fund

Op basis van de huidige inzichten in de te verwachten capital calls van de betrokken fondsen wordt € 165 mln voor het Dutch Future Fund doorgeschoven naar latere jaren (€ 25 mln per jaar naar de jaren 2022 t/m 2025 en € 65 mln naar 2026). Ook bij het Deep Tech Fund vindt er een kasschuif plaats van € 21 mln zodat de budgetten meerjarig verspreid worden op basis van de op dit moment geraamde uitgaven (2022 € 6 mln, 2023 € 7 mln, 2024 € 8 mln, 2025 € 12 mln en 2026 € 12 mln).

Fonds alternatieve financiering

Dit betreft een kasschuif van € 40 mln voor het Fonds Alternatieve Financiering in het gewenste kasritme van € 10 mln per jaar voor de jaren 2022 t/m 2025.

Risicokapitaal Seed

Vanwege een vertraging in de uitfinanciering van de Seed worden deze kasmiddelen meerjarig in de tijd gespreid.

SDE

Op de uitfinanciering van de SDE-regeling vinden lagere kasuitgaven plaats dan waar bij Voorjaarsnota rekening mee gehouden was. De middelen blijven via de begrotingsreserve duurzame energie en klimaattransitie beschikbaar.

SDE+

Bij Miljoenennota is € 413 mln van het SDE+-budget afgesplitst en toegevoegd aan een apart budget voor de SDE++, dit om de Kamer beter inzicht te geven in (de realisatie van) de voor de SDE, SDE+ en SDE++ beschikbare budgetten. Omdat door deze afsplitsing te weinig budget is overgebleven voor de uitbetaling van SDE+-subsidies in 2021, wordt het voor de SDE+ beschikbare budget bij Najaarsnota verhoogd met in totaal ruim € 130 mln. Per saldo leidt dit tot een verlaging met € 283 mln.

ISDE-regeling

Omdat er op zowel de reguliere openstelling van de ISDE als de openstelling gericht op het MKB naar verwachting minder subsidies worden verstrekt dan oorspronkelijk geraamd, zullen de kasuitgaven in 2021 bijna € 42 mln lager uitvallen dan waar bij de 1^e supplettoire begroting vanuit was gegaan. De middelen blijven via de begrotingsreserve duurzame energie en klimaattransitie beschikbaar.

Waardevermeerderingsregeling

Het demissionaire kabinet heeft besloten om het budget van de waardevermeerderingsregeling met € 60 mln te verhogen. Hiermee wordt de verlenging van de regeling naar verwachting gefinancierd tot 1 april 2022, de juridische looptijd van de regeling.

Vergoeding voor schades en waardedalingen in Groningen

Vanwege een dalend aantal meldingen, verwacht het IMG in 2021 ongeveer € 290 mln minder vergoedingen uit te keren voor waardedaling en immateriële schade dan bij Voorjaarsnota werd verwacht. Bij Miljoenennota zijn de schadevergoedingen juist verhoogd met € 40 mln vanwege de introductie van de forfaitaire regeling van het IMG (€ 37,5 mln) en een bijdrage van BZK voor de aanpak van schrijnende situaties in Groningen (€ 2,5 mln).

Belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2021

Tabel 3 Belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2021 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Art.	Ontvangsten 2021
Vastgestelde begroting 2021 (incl. ISB, NvW en amendementen)		4.824.359
Stand 1^e suppletoire begroting 2021 (incl. ISB, NvW en amendementen)		6.148.784
Belangrijkste suppletoire mutaties		
Onttrekking reserve BMKB Corona	2	125.000
Onttrekking reserve Klein Krediet Corona (KKC)	2	40.000
Tegemoetkoming vaste lasten (TVL)	2	115.000
Lagere onttrekking reserve duurzame energie en klimaattransitie	4	- 356.307
Bijstelling ETS-raming	4	530.000
Ontvangsten van de NAM samenhangend met de schadeafhandeling in Groningen.	5	- 1.302.959
Overige mutaties		1.549
Stand 2^e suppletoire begroting 2021		5.301.067

Toelichting

Onttrekking reserve BMKB Corona

Dit betreft het onttrekken van € 125 mln aan de begrotingsreserve BMKB Corona naar aanleiding van de herijking van de kasbuffer van de BMKB Corona op basis van de benutting in 2020 en de verwachte benutting in 2021, op basis waarvan werd vastgesteld dat deze middelen kunnen komen te vervallen.

Onttrekking reserve Klein Krediet Corona (KKC)

Dit betreft het onttrekken van € 40 mln aan de begrotingsreserve KKC naar aanleiding van de herijking van de kasbuffer van de KKC op basis van de benutting in 2020 en de verwachte benutting in 2021, op basis waarvan werd vastgesteld dat deze middelen kunnen komen te vervallen.

Tegemoetkoming vaste lasten (TVL)

De ontvangsten voor de TVL houden met name verband met terugvoorderingen in geval de omzetsderving lager is dan door de aanvrager geraamd en in geval van geconstateerd misbruik. In de Miljoenennota 2022 waren de ontvangsten in 2022 geraamd op € 375 mln. Dit is in de 2^e suppletoire begroting met € 260 mln verlaagd in verband met een doorschuif naar 2022, waarmee de geraamde ontvangsten accurater over de jaren worden verspreid.

Lagere onttrekking reserve duurzame energie en klimaattransitie

Door de naar verwachting lagere uitgaven voor de SDE, de SDE++, de HER + en de ISDE hoeft er € 356 mln minder budget onttrokken te worden aan de reserve duurzame energie en klimaattransitie dan waar bij Miljoenennota nog op was gerekend.

Bijstelling ETS-raming

De gestegen prijs van ETS-rechten leidt tot een aanzienlijke opwaartse bijstelling van de raming. De ETS-prijzen zijn na een aanvankelijke daling tijdens de eerste lockdown van 2020 snel hersteld. Sinds halverwege december 2021 zijn de prijzen aanzienlijk gestegen tot een niveau van 50 tot 55 EUR/ton.

Ontvangsten van de NAM samenhangend met de schadeafhandeling in Groningen

Het IMG doet naar verwachting minder uitgaven in 2021 dan eerder geraamd. Daarnaast wordt het heffingsbesluit aan NAM doorgeschoven naar 2022, omdat dit een zeer zorgvuldige voorbereiding vereist die helaas niet in 2021 is afgerond. Daarom wordt de ontvangstenraming ten opzichte van de 1^e suppletoire begroting met € 1,3 mld naar beneden bijgesteld.

2.2 Overzicht Coronamaatregelen

De periode vanaf voorjaar 2020 is voor een belangrijk deel getekend door de coronacrisis. Het kabinet heeft een aantal (nood)maatregelen genomen om de crisis het hoofd te bieden. Deze paragraaf geeft een overzicht van de maatregelen die op de begroting van EZK zijn genomen. Een uitgebreid overzicht is te vinden op <https://www.rijksfinancien.nl/corona-visual>.

Tabel 4 Coronamaatregelen op de EZK-begroting (bedragen x € 1 mln) ¹								
Art.	Omschrijving maatregel	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Relevante Kamerstukken
1	Telecom Caribisch Nederland	3						Kamerstuk 35 420, nr. 25, Kamerstuk 35 420, nr. 105
2	Noodloket (TOGS)	2						Kamerstuk 35 420, nr. 2, Kamerstuk 35 420, nr. 16, Kamerstuk 35 420, nr. 217
2	Tegemoetkoming vaste lasten (TVL)	6.466	680					Kamerstuk 35 420, nr. 38, Kamerstuk 35 420, nr. 42, Kamerstuk 35 420, nr. 81, Kamerstuk 35 420, nr. 105, Kamerstuk 35 420, nr. 214, Kamerstuk 35 420, nr. 217, Kamerstuk 35 420, nr. 226, Kamerstuk 35 420, nr. 237, Kamerstuk 35 420, nr. 247, Kamerstuk 35 420, nr. 248, Kamerstuk 35 420, nr. 270, Kamerstuk 35 420, nr. 314, Kamerstuk 35 420, nr. 273, Kamerbrief Aanpassingen van het steunpakket in het vierde kwartaal
2	Tegemoetkoming vaste lasten starters	20						Kamerstuk 35 420, nr. 217
2	Omscholing naar tekortsectoren	36	40					Kamerstuk 35 420, nr. 105
2	Subsidieregeling R&D mobiliteitssectoren	10	38	38	38	13	15	Kamerstuk 35 420, nr. 248
2	Tijdelijke regeling subsidie evenementen COVID-19 (TRSEC)	330						Kamerstuk 35 420, nr. 217, Kamerstuk 35 420, nr. 354
2	Vaste lasten nachtsluiting (VLN)	0	60					Kamerstuk 35 420, nr. 414, Kamerbrief Aanpassingen van het steunpakket in het vierde kwartaal
2	Voucherkredietfaciliteit/Leningsfaciliteiten reissector	560						Kamerstuk 35 420, nr. 72, Kamerstuk 35 420, nr. 105, Kamerstuk 35 420, nr. 252
2	Oredits	90	80	100				Kamerstuk 35 420, nr. 2, Kamerstuk 35 420, nr. 16, Kamerstuk 35 420, nr. 105, Kamerstuk 35 420, nr. 217, Kamerstuk 35 420, nr. 277
2	GO-Corona	25	100	100	50	50	25	Kamerstuk 35 420, nr. 2, Kamerstuk 35 420, nr. 16
2	Herstructurering winkelgebieden en binnensteden	8	11	16	20	19	26	Kamerstuk 31 757, nr. 105
2	Groeifaciliteit	50						Kamerstuk 35 420, nr. 314
2	FieldLab Evenementen en Fieldlab Café's	3						Kamerstuk 25 295, nr. 1178
2	Mentale steun ondernemers	2	1					Kamerstuk 25 295, nr. 998
2	Bijdrage RVO.nl	59	0	0	0	0	0	Kamerstuk 35 420, nr. 2, Kamerstuk 35 420, nr. 38, Kamerstuk 35 420, nr. 105, Kamerstuk 35 420, nr. 217, Kamerstuk 35 420, nr. 248
2	Programma Ondernemers in zwaar weer (KvK)	2						Kamerstuk 25 295, nr. 998
3	Versterken fondsvermogen Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen	150						Kamerstuk 35 420, nr. 105
3	Corona Overbruggingslening (COL)	33						Kamerstuk 35 420, nr. 16, Kamerstuk 35 420, nr. 38, Kamerstuk 35 420, nr. 42
3	Dutch Future Fund	4	6	7	6	2		Kamerstuk 33 009, nr. 96
3	Deep Tech Fund	10	25	25	25	25	65	Kamerstuk 33 009, nr. 96
3	Fonds Alternatieve Financiering	10	10	10	10	10		Kamerstuk 33 009, nr. 96
4	Verlaging netbeheertarief Caribisch Nederland	8						Kamerstuk 35 420, nr. 25, Kamerstuk 35 420, nr. 105
	Totaal	7.881	1.051	295	148	118	131	

¹ De aanvullende middelen voor EU-cofinanciering zijn niet in deze tabel opgenomen want deze zijn maar ten dele corona-gerelateerd. Zij bewerkstelligen een economische impuls die bovendien -door de aanspraak op Europese middelen hierdoor- een grote hefboomwerking kennen.

Tabel 5 Ontvangsten coronamaatregelen op de EZK-begroting (bedragen x € 1 mln)

Art.	Omschrijving maatregel	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Relevante Kamerstukken
2	Ontvangsten coronamaatregelen RVO-opdracht 2020	3						
2	Bedrijfssteun	2	90	105	104	102	101	Kamerstuk 35 420, nr. 72, Kamerstuk 35 420, nr. 105, Kamerstuk 35 420, nr. 252
2	Tegemoetkoming vaste lasten (TVL)	115	465					Kamerstuk 35 420, nr. 38, Kamerstuk 35 420, nr. 42, Kamerstuk 35 420, nr. 81, Kamerstuk 35 420, nr. 105, Kamerstuk 35 420, nr. 214, Kamerstuk 35 420, nr. 217, Kamerstuk 35 420, nr. 226, Kamerstuk 35 420, nr. 237, Kamerstuk 35 420, nr. 247, Kamerstuk 35 420, nr. 248, Kamerstuk 35 420, nr. 270, Kamerstuk 35 420, nr. 314, Kamerstuk 35 420, nr. 273
2	Onttrekking reserve BKMB-Corona	125						Kamerstuk 35 420, nr. 1, Kamerstuk 35 420, nr. 16
2	Onttrekking reserve Klein Krediet Corona (KKC)	140						Kamerstuk 35 420, nr. 2, Kamerstuk 35 420, nr. 16
3	Corona Overbruggingslening (COL)		30	30	30	210		Kamerstuk 35 420, nr. 16, Kamerstuk 35 420, nr. 38, Kamerstuk 35 420, nr. 42
3	Ontvangsten ROM's voor COL	12						Kamerstuk 35 420, nr. 16, Kamerstuk 35 420, nr. 38, Kamerstuk 35 420, nr. 42
	Totaal	396	585	135	134	312	101	

3 Beleidsartikelen

3.1 Beleidsartikel 1 Goed functionerende economie en markten

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 6 Budgettaire gevolgen van beleid art. 1 Goed functionerende economie en markten (Tweede suppletioire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1 ^e suppletioire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties Miljoenennota (incl. ISB, NvW en amendementen) (3)	Overige mutaties 2 ^e suppletioire begroting	Stand 2 ^e suppletioire begroting (4) = (2) + (3)
Verplichtingen	282.237	293.987	- 43.103	1.469	252.353
Uitgaven	240.528	252.303	1.897	1.469	255.669
Subsidies (regelingen)	8.000	8.800	- 4.657	347	4.490
Cyber security	0	800		315	1.115
Subsidiemaatregel telecom Caribisch Nederland (Corona)	3.000	3.000			3.000
EU-cofinanciering Digital Europe	5.000	5.000	- 4.657	- 33	310
Beter aanbesteden	0	0		65	65
Opdrachten	26.464	22.321	1.074	- 389	23.006
Onderzoek&opdrachten	3.149	2.177	354	- 377	2.154
Vervolgprogramma beter aanbesteden	0	500	- 500		0
Beleidsvoorbereiding en evaluaties Veiligheid en Frequenties	5.295	5.412	364	496	6.272
Digital trust centre	2.532	632	2.000	- 2.243	389
Cyber security	6.526	5.111	- 1.180	- 1.545	2.386
ICT beleid	7.962	6.890	19	- 214	6.695
Terugbetaalde boetes	0	0		4.135	4.135
CSIRT - DSP	1.000	350	17	- 357	10
Nationaal Groeifonds	0	1.249		- 284	965
Bijdrage aan agentschappen	37.115	44.606	1.739	1.350	47.695
Bijdrage RVO.nl	11.232	13.389	894	530	14.813
Bijdrage Agentschap Telecom	25.883	31.217	845	820	32.882
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	164.983	172.610	3.662	190	176.462
Bijdrage Metrologie	9.741	15.946	200		16.146
Raad voor de Accreditatie	271	271	6		277
Bijdrage ACM	761	761	18		779
Bijdrage aan het CBS	154.210	155.632	3.438	190	159.260
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	3.966	3.966	79	- 29	4.016
Bijdrage Nederlands Normalisatie Instituut	1.171	1.171	23		1.194
Bijdrage aan internationale organisaties	2.795	2.795	56	- 29	2.822
Ontvangsten	439.858	439.858	23	- 27.276	412.605
Ontvangsten ACM	162	162			162
Ontvangsten High Trust	30.200	30.200		- 27.276	2.924
Diverse ontvangsten	409.496	409.496	23		409.519

Tabel 7 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1 ^e Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)			Stand 2 ^e suppletoire begroting (4) = (2) + (3)
		Stand 1 ^e suppletoire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties Miljoenennota (incl. ISB, NvW en amendementen)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	282.237	293.987	- 43.103	1.469	252.353
<i>waarvan</i> garantieverplichtingen	0	0			0
<i>waarvan</i> overige verplichtingen	282.237	293.987	- 43.103	1.469	252.353

Budgetflexibiliteit

De oorspronkelijke budgetflexibiliteit in de ontwerpbegroting 2021 was 10%, oftewel 90% van het kasbudget was al juridisch verplicht. Bij de 1^e suppletoire begroting 2021 steeg dit naar 92%, vanwege reeds aangegane verplichtingen bij onder andere de onderzoeksbudgetten en de subsidie regeling telecom Caribisch Nederland.

Het percentage juridisch verplicht bij de 2^e suppletoire begroting is 98%, 6% hoger dan bij de 1^e suppletoire begroting. Dit heeft te maken met reeds aangegane verplichtingen bij Beleidsvoorbereidingen Evaluaties Veiligheid, Frequenties, Cybersecurity en ICT-beleid.

Toelichting

Uitgaven

Opdrachten

Digital Trust Centre

Het betreft hier onder andere een aantal overboekingen naar onder andere het Apparaatsbudget van het DTC, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland voor de subsidie regeling Cyberweerbaarheid en Dienst ICT uitvoering (Dictu).

Cyber Security

Het betreft hier onder andere een aantal overboekingen naar onder andere het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en TNO.

Terugbetalingen boetes ACM

Het bedrag dat ACM in 2021 vanwege gerechtelijke uitspraken terugbetaalt op boetes die in het verleden zijn opgelegd wordt bijgesteld. In 2021 betreft dit voornamelijk de gedeeltelijke terugbetaling van de boetes die in 2020 zijn opgelegd aan de mobiele netwerkoperators.

Ontvangsten

Ontvangsten High Trust

De High Trust-ontvangsten bestaan voornamelijk uit door de ACM ontvangen boetes. Die fluctueren door de jaren heen. Dit komt onder andere door het aantal en de hoogte van door de ACM opgelegde boetes. De ACM is hierin volledig onafhankelijk. Op basis van de huidige realisatie is de raming van de boete ontvangsten met € 27 mln verlaagd.

3.2 Beleidsartikel 2 Bedrijvenbeleid: innovatie en ondernemerschap voor duurzame welvaarts groei

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van beleid art. 2 Bedrijvenbeleid: innovatie en duurzaam ondernemen (Tweede supplettoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1 ^e supplettoire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties Miljoenennota (incl. ISB, NvW en amendementen)	Overige mutaties 2 ^e supplettoire begroting (3)	Stand 2 ^e supplettoire begroting (4) = (2) + (3)
Verplichtingen	13.443.665	16.014.873	- 20.408	578.366	16.572.831
Uitgaven	9.184.762	11.338.941	- 2.646.301	92.208	8.784.848
Subsidies (regelingen)	7.459.235	9.428.675	- 2.672.887	283.219	7.039.007
MKB-Innovatiestimulering Topsectoren (MIT)	41.217	31.986	- 13.098	- 7.224	11.664
Eurostars	18.000	18.734		- 1.540	17.194
Bevorderen ondernemerschap	16.590	15.493	5.970	- 1.140	20.323
Cofinanciering EFRO	25.590	25.563		- 10.700	14.863
Bijdrage aan ROM's	7.330	7.415	647	- 250	7.812
Verduurzaming industrie	36.264	12.288	2.816	- 7.538	7.566
Startup beleid	18.300	16.063	- 3.440	- 2.461	10.162
Urgendamaatregelen Industrie	59.500	86.500	- 51.517	- 7.070	27.913
Invest-NI	10.582	10.582	220		10.802
Noodloket (TOGS)	1.600	1.600			1.600
Qredits	70.000	0			0
Tegemoetkoming vaste lasten	6.562.000	8.655.000	- 2.718.000	500.000	6.437.000
Tegemoetkoming vaste lasten Caribisch Nederland	19.300	29.300			29.300
Omscholing naar tekortsectoren	37.500	37.500		- 1.386	36.114
Tegemoetkoming vaste lasten Startersregeling	180.000	90.000	- 70.000		20.000
Infrastructuur duurzame industrie (PIDI)	0	11.645	- 1.185	- 5.397	5.063
Herstructurering winkelgebieden	0	9.000		- 956	8.044
Steunmaatregel mobiliteitscluster	30.000	30.000	- 20.000		10.000
TRSEC	325.000	325.000	55.000	- 50.000	330.000
NGF - project AiNed	0	4.400			4.400
NGF - project Groenvermogen	0	0	800		800
NGF - project Health RI	0	0	2.200		2.200
NGF - project RegMed XB	0	2.300	7.900		10.200
NGF - project QuantumDeltaNL	0	5.400	8.800		14.200
Vaste lasten nachtsluiting	0	0	120.000	- 120.000	0
Overig	462	2.906		- 1.119	1.787
Leningen	560.000	655.000	0	0	655.000
Bedrijfssteun	560.000	565.000			565.000
Qredits	0	90.000			90.000
Garanties	307.740	332.740	0	- 200.000	132.740
BMKB	37.523	37.523			37.523
GroEIFaciliteit	8.472	58.472			58.472
Garantie Ondernemersfinanciering	11.745	11.745			11.745
Garantie Ondernemersfinanciering Corona	250.000	225.000		- 200.000	25.000
Opdrachten	10.998	10.440	234	- 1.006	9.668
Onderzoek en opdrachten	3.766	3.931	113	- 59	3.985

	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties Miljoenennota (incl. ISB, NvW en amendementen)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)	Stand 2 ^e suppletoire begroting (4) = (2) + (3)
Caribisch Nederland	1.296	1.196	- 262	- 339	595
Regeldruk	2.271	2.271	- 65	- 399	1.807
Regiekosten regionale functie	665	498		- 209	289
Small Business Innovation Research	3.000	2.544	448		2.992
Bijdrage aan agentschappen	112.849	178.985	- 12.034	2.786	169.737
Bijdrage RVO.nl	112.318	178.454	- 12.046	2.667	169.075
Bijdrage Agentschap Telecom	531	531	12	119	662
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	327.190	338.614	20.147	12.739	371.500
Bijdrage aan TNO	178.216	188.434	10.264	8.503	207.201
Kamer van Koophandel	123.498	124.704	9.354	2.460	136.518
Bijdrage aan NWO-TTW	25.476	25.476	529	1.776	27.781
Bijdrage aan medeoverheden	0	9.231	13.098	0	22.329
MKB Innovatiestimulering Topsectoren (MIT)	0	9.231	13.098		22.329
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	405.600	385.256	5.141	- 5.530	384.867
Internationaal Innoveren	51.986	42.904			42.904
Economische ontwikkeling en technologie	10.000	8.750	- 700	- 1.690	6.360
EU-cofinanciering JTF	12.000	0			0
PPS toeslag	169.147	170.257	2.942	- 1.202	171.997
TO2 (excl. TNO)	59.682	60.178	1.739	676	62.593
Topsectoren overig	15.793	15.862	26	- 2.106	13.782
Ruimtevaart (ESA)	72.104	72.104	1.645	- 119	73.630
Bijdrage NBTC	9.239	9.239	186		9.425
Overige bijdragen aan organisaties	5.649	5.962	- 697	- 1.089	4.176
Storting/onttrekking begrotingsreserve	1.150	0	0	0	0
Storting reserve BMKB	1.150	0			0
Ontvangsten	157.738	268.963	378.176	- 97.100	550.039
Luchtvaartkredietfaciliteit	5.912	5.912	- 5.400		512
BMKB	33.000	33.000			33.000
Onttrekking reserve BMKB	0	1.882		125.000	126.882
Onttrekking reserve Klein Krediet Corona	0	100.000		40.000	140.000
Rijksoctrooiwet	37.887	38.583	8.400		46.983
Groefaciliteit	8.000	8.000			8.000
Eurostars	5.094	5.095		- 1.095	4.000
Garantie Ondernemingsfinanciering	13.000	13.000			13.000
Joint Strike Fighter	8.000	8.000		- 3.209	4.791
Diverse ontvangsten	2.845	6.491	176	4.104	10.771
Bedrijfssteun	44.000	49.000		- 1.900	47.100
Tegemoetkoming vaste lasten	0	0	375.000	- 260.000	115.000

Tabel 9 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1 ^e Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)			Stand 2 ^e suppletoire begroting (4) = (2) + (3)
		Stand 1 ^e suppletoire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties Miljoenennota (incl. ISB, NvW en amendementen)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	13.443.665	16.014.873	- 20.408	578.366	16.572.831
<i>waarvan</i> garantieverplichtingen	4.335.000	4.352.400			4.352.400
<i>waarvan</i> overige verplichtingen	9.108.665	11.662.473	- 20.408	578.366	12.220.431

Budgetflexibiliteit

De oorspronkelijke budgetflexibiliteit in de ontwerpbegroting 2021 was 36%, oftewel 64% van het kasbudget 2021 was al juridisch verplicht. Bij de 1^e suppletoire begroting 2021 daalde dit naar circa 55%, met name als gevolg van toegevoegd budget voor de Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL). Bij de 8^e incidentele begroting was circa 60% juridisch verplicht. Ten tijde van de 2^e suppletoire begroting is dit percentage verder gestegen naar circa 80%, met name als gevolg van aangegane verplichtingen voor de TVL. De budgetflexibiliteit is derhalve circa 20%. Hiermee zullen nog verplichtingen worden aangegaan voor onder meer TNO, MIT en PPS-toeslag.

Toelichting

Verplichtingen

Ten opzichte van de stand in de Miljoenennota wordt het verplichtingenbudget in 2021 met € 578 mln verhoogd. Dit heeft in het bijzonder de volgende oorzaken:

- Het verplichtingenbudget voor de Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) wordt in 2021 met € 900 mln verhoogd, in verband met de verlenging van de TVL in het vierde kwartaal van 2021, zoals aangekondigd in de Kamerbrief Aanpassingen van het steunpakket in het vierde kwartaal, van 16 november 2021.
- Het verplichtingenbudget voor EFRO-cofinanciering wordt in 2021 met € 150 mln verlaagd. Oorzaak hiervan is dat de Europese Commissie de verordeningen voor EFRO/INTERREG in juni heeft gepubliceerd en de programma's pas daarna (verder) opgesteld konden worden. De commitering voor de programma's en daarmee samenhangende projecten heeft hierdoor vertraging opgelopen, waardoor de commitering voor de periode 2021-2027 niet meer in 2021 kan worden verricht. De verwachting is dat begin 2022 de benodigde stappen zijn doorlopen en de commitering alsnog kan plaatsvinden.
- Verlaging van het verplichtingenbudget voor de Tijdelijke regeling subsidie evenementen COVID-19 (TRSEC) met € 30 mln in verband met het actuele beroep op de regeling.
- Verhoging van het verplichtingenbudget voor de KvK met € 12 mln, in verband met onder meer toekenning van loon- en prijsbijstelling en een bijdrage van VNG.
- Verhoging van het verplichtingenbudget voor PPS-toeslag met € 9,5 mln op basis van een actuele prognose van de uitvoeringsorganisatie RVO.

Uitgaven

Subsidies

Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL)

Het budget voor de TVL wordt in 2021 met € 500 mln verhoogd, in verband met de verlenging van de TVL in het vierde kwartaal van 2021, zoals aangekondigd in de Kamerbrief Aanpassingen van het steunpakket in het vierde kwartaal, van 16 november 2021.

Op grond van de nieuwe werkwijze met betrekking tot artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet (Kamerstuk [31 865, nr. 198](#)) is het met ingang van 1 november 2021 verplicht om beleidsvoorstellen met budgettair beslag van meer dan € 20 mln per jaar in een kader toe te lichten. Voor de openstelling van de TVL in het vierde kwartaal 2021 ziet dit kader er als volgt uit:

Beleidskeuzes uitgelegd - Onderbouwing doeltreffendheid, doelmatigheid en evaluatie (CW 3.1)	
1. Doelen	In de brief «Aanpassingen van het steunpakket in het vierde kwartaal» van 16 november jl. heeft het kabinet de regeling Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) verlengd voor het vierde kwartaal van 2021. Dit betreft de vijfde openstelling van de TVL, na openstellingen van 1 juni t/m 30 september 2020, 1 oktober t/m 31 december 2020, 1 januari t/m 31 maart 2021, 1 april t/m 30 juni 2021 en 1 juli t/m 31 oktober 2021. De doelstelling van de regeling is bedrijven die door het kabinet getroffen maatregelen om de verspreiding van het coronavirus te beperken geraakt worden, te ondersteunen in de betaling van hun vaste lasten. Hiermee beoogt het kabinet om het voortbestaan van in de kern gezonde bedrijven en daarmee de werkgelegenheid bij deze bedrijven zoveel mogelijk te waarborgen.
2. Beleidsinstrument	Deze openstelling van de TVL is er voor ondernemers die in het vierde kwartaal van 2021 ten minste 30% omzetverlies hebben gehad ten opzichte van de referentieperioden en ook aan de overige voorwaarden van de regelingen voldoen. Het subsidiepercentage bedraagt 85%.
3a. Financiële gevolgen voor het Rijk	De kosten van deze openstelling van de TVL in het vierde kwartaal van 2021 worden geraamd op € 1,38 mld.
3b. Financiële gevolgen voor maatschappelijke actoren	Niet van toepassing.
4. Nagestreefde doeltreffendheid	Het is op voorhand duidelijk dat een groot deel van de bedrijven waarop deze regeling betrekking heeft te kampen heeft met de economische gevolgen van de crisis. Bovendien komen alleen bedrijven in aanmerking die minimaal 30% omzetverlies lijden. Aangezien die bedrijven de omzet nodig hebben om de vaste lasten te financieren, komen bedrijven daardoor in de knel. De subsidie stelt de bedrijven in staat het overgrote deel van de vaste lasten te financieren. Het is op voorhand heel moeilijk om aan te geven in welke mate de regeling bijdraagt aan de overlevingskansen van de getroffen bedrijven. Dit hangt met veel factoren samen, waaronder de financiële positie van de bedrijven zelf en de mate waarin met ketenpartners de lasten kunnen worden verdeeld.
5. Nagestreefde doelmatigheid	De hoogte van de subsidie is gebaseerd op het omzetverlies en de hoogte van de vaste lasten van de getroffen onderneming. Daartoe wordt de omzet in de referentieperiode vermenigvuldigd met het gemiddelde aandeel vaste lasten in de omzet voor de branche waar de onderneming toe behoort. Daarbij kiest het kabinet ervoor om voor 85% van het gehele bedrag aan vaste lasten dat de uitkomst van de berekening is, te subsidiëren. Het kabinet acht dit reëel om liquiditeitsproblemen te voorkomen en tevens om overcompensatie te voorkomen. De uitvoering ligt in handen van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). In het grotendeels geautomatiseerde uitvoeringsproces worden aanvragen gecontroleerd op validiteit, plausibiliteit en signalen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Hierbij worden onder andere referentiegegevens van de Belastingdienst en het CBS gebruikt, evenals signalen van de FIOD en van medewerkers van RVO.
6. Evaluatieparagraaf	De monitoring van de TVL wordt verzorgd door de uitvoerder RVO, door middel van een on-line dashboard van de aanvragen en afhandeling hiervan, opgedeeld naar bedrijfssector. De gegevens op dit dashboard, die dagelijks worden bijgewerkt, zijn niet herleidbaar naar individuele bedrijven. EZK stuurt iedere paar maanden een voortgangsrapportage naar de Tweede Kamer. Daarnaast is de regeling opgenomen in de monitoring door het CBS van de gevolgen van het coronavirus en op www.bedrijvenbeleid.nl/corona . De evaluatie van de TVL staat gepland in 2023 zoals vermeld in bijlage 5 'Uitwerking Strategische Evaluatie Agenda' in de EZK-ontwerpbegroting 2022. Hierbij wordt in samenwerking met SZW en FIN verkend of evaluaties van verschillende steunmaatregelen gecombineerd uitgevoerd kunnen worden en proberen we de planning en opzet van evaluaties zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen zodat een synthese mogelijk wordt.

EFRO-cofinanciering

Het budget voor EFRO-cofinanciering wordt in 2021 met € 10,7 mln verlaagd, met name doordat op de verplichtingen voor de periode 2021-2027 dit jaar geen betalingen nodig zijn.

Verduurzaming industrie

Het budget voor verduurzaming industrie wordt verlaagd met € 7,5 mln. Dit houdt voor € 6,0 mln verband met een project van chemiebedrijf SABIC. Eind 2020 is de pre-notificatie van deze subsidie bij de Europese Commissie ingediend en deze zomer de formele notificatie. Vanwege drukte bij de EC in verband met COVID-subsidies is de verwachting dat de EC dit jaar geen goedkeuring meer zal verlenen. De uitgaven schuiven dus door naar 2022 of 2023.

Urgendamaatregelen industrie

Het budget voor Urgendamaatregelen voor de industrie wordt verlaagd met € 7,1 mln. In 2021 was € 14,5 mln gereserveerd voor het CCU-project Twence. Na een langdurige EU-staatssteuntoets is in 2021 een beschikking afgegeven voor € 14,3 mln. In 2021 kan maar 80% bevoorschot worden, waardoor de uitgaven in 2021 € 2,9 mln lager uitvallen. Hiernaast wordt voor onderuitputting op Urgenda 2 € 1,8 mln overgeboekt naar de SDE op beleidsartikel 4, omdat de dekking voor dit pakket uit de SDE is gehaald. Tot slot is er sprake van € 2,4 mln overige onderuitputting.

Tijdelijke regeling subsidie evenementen Covid-10 (TRSEC)

Van het budget voor de TRSEC wordt € 50 mln verschoven van 2021 naar 2022, om het budget beter te laten aansluiten bij de verwachte uitbetalingen.

Bijdrage aan ZBO en RWT

Bijdrage aan TNO

Het budget voor TNO wordt verhoogd met € 8,5 mln in verband met diverse overboekingen van andere departementen voor door TNO uit te voeren projecten.

Ontvangsten

Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL)

De ontvangstenraming voor de TVL wordt in 2021 met € 260 mln verlaagd in verband met actuele ramingen van de uitvoeringsorganisatie RVO, op basis van het verloop van de TVL.

Toelichting op de begrotingsreserves

Er zijn begrotingsreserves voor de BMKB (inclusief het Coronaluik), de regeling Garantie Ondernemingsfinanciering (GO) inclusief de Coronamodule van de GO, de Groeifaciliteit (GF), de garanties voor nieuwe aanbieders van MKB-financiering en de regeling Klein Krediet Corona. De reguliere GO, GF en de garanties voor alternatieve aanbieders van MKB-financiering betreffen kostendekkende garanties, waarvan de te realiseren premieontvangsten naar verwachting toereikend zijn voor het afdekken van eventuele verliesdeclaraties. Er worden ultimo 2021 onttrekkingen voorgenomen voor de kasbuffers voor de BMKB-C (€ 126,9 mln) en de KKC (€ 140 mln). Ultimo begrotingsjaar wordt mede op basis van het gebruik van deze faciliteiten en de daarbij behorende gerealiseerde ontvangsten en uitgaven voor deze regelingen definitief vastgesteld of er een aanvullende onttrekking of storting dient plaats te vinden.

**Tabel 10 Begrotingsreserve Borgstelling MKB-kredieten (BMKB)
(bedragen x € 1.000)**

Stand 1/1/2021	337.975
+ Geraamde storting	
- Geraamde onttrekking	126.882
Stand (raming) per 31/12/2021	211.093

**Tabel 11 Begrotingsreserve Garantie Ondernemingsfinanciering (GO)
(bedragen x € 1.000)**

Stand 1/1/2021	249.130
+ Geraamde storting	
- Geraamde onttrekking	
Stand (raming) per 31/12/2021	249.130

Tabel 12 Begrotingsreserve Groeifaciliteit (bedragen x € 1.000)

Stand 1/1/2021	15.436
+ Geraamde storting	
- Geraamde onttrekking	
Stand (raming) per 31/12/2021	15.436

Tabel 13 Begrotingsreserve Garantie MKB-faciliteiten (bedragen x € 1.000)

Stand 1/1/2021	20.213
+ Geraamde storting	
- Geraamde onttrekking	
Stand (raming) per 31/12/2021	20.213

Tabel 14 Begrotingsreserve Klein Krediet Corona (bedragen x € 1.000)

Stand 1/1/2021	164.763
+ Geraamde storting	
- Geraamde onttrekking	140.000
Stand (raming) per 31/12/2021	24.763

3.3 Beleidsartikel 3 Toekomstfonds

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 15 Budgettaire gevolgen van beleid art. 3 Toekomstfonds (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4) = (2) + (3)
			Mutaties Miljoenennota (incl. ISB, NvW en amendementen)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	500.348	643.350	- 4.998	12.857	651.209
Uitgaven	515.316	735.018	- 295.505	0	439.513
Subsidies (regelingen)	4.264	4.825	69	0	4.894
Smart Industry (subsidie)	183	729			729
Haalbaarheidsstudies STW	800	815			815
Thematisch Technology Transfer	3.281	3.281	69		3.350
Leningen	497.144	715.264	- 296.198	0	419.066
Fund to Fund	31.592	52.768			52.768
ROM's	85.000	208.259			208.259
Investeringen infundamenteel en toegepast onderzoek	10.952	16.979		- 14.619	2.360
Onco research	3.031	4.904		- 1.689	3.215
Smart Industry (leningen)	239	288			288
Thematische Technology Transfer	7.773	10.152		- 1.231	8.921
REGMED	0	10.000	- 8.500		1.500
Dutch Future Fund	25.000	25.000	- 21.000		4.000
Deep Tech Fund	175.000	175.000	- 165.000		10.000
Fonds Alternatieve Financiering	50.000	50.000	- 40.000		10.000
Innovatiekrediet	48.682	44.761		17.539	62.300
Risicokapitaal SEED	33.620	78.062	- 40.000		38.062
Vroege fase / informal investors	21.260	23.724	- 6.331		17.393
Start ups / MKB	4.995	15.367	- 15.367		0
Bijdrage aan agentschappen	13.908	14.929	624	0	15.553
Bijdrage RVO.nl	13.908	14.929	624		15.553
Ontvangsten	44.000	56.000	0	11.754	67.754
ROM's	0	0		11.754	11.754
Fund to Fund	17.900	29.750			29.750
DVI II	800	950			950
Innovatiekredieten	15.000	15.000			15.000
SEED	10.300	10.300			10.300

Tabel 16 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4) = (2) + (3)
			Mutaties Miljoenennota (incl. ISB, NvW en amendementen)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	500.348	643.350	- 4.998	12.857	651.209
<i>waarvan</i> garantieverplichtingen	0	0			0
<i>waarvan</i> overige verplichtingen	500.348	643.350	- 4.998	12.857	651.209

Budgetflexibiliteit

De oorspronkelijke budgetflexibiliteit in de ontwerpbegroting 2021 was 53%, oftewel 47% van het kasbudget 2021 was al juridisch verplicht. Bij de 1e suppletoire begroting 2021 daalde dit naar circa 38%. De budgetflexibele ruimte had met name betrekking op het Dutch Future Fund, het Deep Tech Fund, het Fonds Alternatieve Financiering en de fondsversterking van de ROM's. De commiteringen voor deze beleidsinstrumenten zijn inmiddels verricht, waardoor ten tijde van de 2^e suppletoire begroting circa 90% van het kasbudget 2021 is verplicht. De budgetflexibiliteit is derhalve circa 10%.

Toelichting

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget is ten opzichte van de mutaties in de Miljoenennota met € 12,9 mln verhoogd. Dit heeft met name betrekking op een verhoging van het verplichtingenbudget voor de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) van € 10 mln in verband met een kapitaalstorting voor het Compensatiepakket wind in de zeilen voor provincie Zeeland.

Uitgaven

Leningen

Innovatiekrediet

Tussen 1 april en 1 oktober 2020 heeft RVO vanwege Corona uitstel gegeven aan ondernemers bij het aflossen van het Innovatiekrediet. De hogere terugontvangsten in 2021 zijn toe te schrijven aan de terugontvangen bedragen die in eerste instantie in 2020 terugbetaald zouden worden.

Ontvangsten

Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's)

De ontvangstenraming van de ROM's wordt verhoogd met € 11,8 mln in verband met de ontvangsten voor de regeling Corona-overbruggingsleningen (COL), die wordt uitgevoerd door de ROM's. Diverse bedrijven hebben na het ontvangen van een COL een nieuwe financieringsronde gedaan, waardoor de COL kon worden afgelost.

3.4 Beleidsartikel 4 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 17 Budgettaire gevolgen van beleid art. 4 Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering (Tweede supplettoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1 ^e supplettoire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties Miljoenennota (incl. ISB, NvW en amendementen)	Overige mutaties 2 ^e supplettoire begroting (3)	Stand 2 ^e supplettoire begroting (4) = (2) + (3)
Verplichtingen	6.140.587	6.632.230	- 42.885	28.372	6.617.717
Uitgaven	3.377.490	3.917.954	- 50.350	- 403.125	3.464.479
Subsidies (regelingen)	3.036.302	3.552.174	- 46.755	- 386.818	3.118.601
Missiegedriven Onderzoek Ontwikkeling en Innovatie (MOOI)	49.470	55.487	- 50	- 4.474	50.963
Hernieuwbare Energietransitie (HER+)	47.440	33.980	- 1.554	- 5.107	27.319
Energie-efficiëntie	2.368	2.076	- 26	26	2.076
Green Deals	500	2.370		- 2.305	65
Demonstratieregeling Klimaat- en Energie-innovatie (DEI+)	67.232	79.315	- 26.600	2.343	55.058
Subsidieregeling Duurzame Scheepsbouw (SDS)	4.941	6.466	- 3.094	- 427	2.945
Projecten Klimaat en Energieakkoord	4.491	3.812	- 1.835	- 900	1.077
SDE	663.831	663.831	- 40.831	- 5.000	618.000
SDE+	1.830.414	2.272.087	- 412.991	130.332	1.989.428
SDE++	0	0	471.000	- 471.000	0
Aardwarmte	15.000	15.000			15.000
ISDE-regeling	130.000	154.000	- 23.750	- 18.100	112.150
Compensatie Energie-intensieve bedrijven (ETS)	179.000	179.542			179.542
Carbon Capture and Storage (CCS)	4.380	4.860	346	- 756	4.450
Hoge Flux Reactor	6.401	6.401			6.401
Elektrisch rijden	0	5			5
Caribisch Nederland	12.844	24.661		9.398	34.059
Overige subsidies	5.625	40.916	- 3.815	- 20.630	16.471
Subsidieregeling Coöperatieve Energieopwekking (SCE)	7.365	7.365	- 6.947	- 218	200
Nationale co-financiering EU Innovation Fund	5.000	0			0
Subsidie ondersteuning verduurzaming mkb	0	0	3.392		3.392
					0
Leningen	5.000	5.000	0	0	5.000
Lening EBN	5.000	5.000			5.000
Garanties	600	600	- 600	0	0
Verliesdeclaratie aardwarmte	600	600	- 600		0
Opdrachten	11.234	10.551	4.216	- 3.253	11.514
Onderzoek mijnbouwbodembeweging	1.720	3.117		- 482	2.635
SodM onderzoek	2.025	2.025	- 600	- 543	882
Uitvoeringsagenda Klimaat	623	542		- 292	250
Klimaat mondiaal	327	731	6		737
Onderzoek en opdrachten	6.539	4.136	4.810	- 1.936	7.010
Bijdrage aan agentschappen	76.498	81.944	13.570	- 5.802	89.712

	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1 ^e Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)			Stand 2 ^e suppletoire begroting (4) = (2) + (3)
		suppletoire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties Miljoenennota (incl. ISB, NvW en amendementen)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Bijdrage aan RVO.nl	56.861	64.343	12.805	48	77.196
Bijdrage aan Agentschap Telecom	4.820	4.820	- 3.833	- 104	883
Bijdrage aan NEa	7.194	8.114	- 308	- 688	7.118
Bijdrage aan KNMI	1.239	2.020	25	3	2.048
Bijdrage aan NVWA	867	867	19	- 19	867
Bijdrage aan RIVM	1.565	0	35	- 35	0
Bijdrage aan RWS	3.952	1.780	4.827	- 5.007	1.600
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	142.567	145.149	- 14.892	- 5.428	124.829
Doorsluis COVA-heffing	111.000	111.000	- 15.400	- 7.300	88.300
TNO kerndepartement	29.875	32.457	473	2.108	35.038
TNO-SodM	1.692	1.692	35	- 236	1.491
Bijdrage aan medeoverheden	27.579	20.000	- 7.400	0	12.600
Uitkoopregeling	27.579	20.000	- 7.400		12.600
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	10.377	35.429	1.511	- 1.607	35.333
Bijdrage aan Nuclear Research Group (NRG)	8.793	33.488	513	- 513	33.488
Internationale contributies	1.584	1.941	31	- 127	1.845
PBL Rekenmeesterfunctie	0	0	967	- 967	0
Stortingen begrotingsreserve	67.333	67.107	0	- 217	66.890
Storting in begrotingsreserve duurzame energie en klimaattransitie	66.333	66.333			66.333
Storting in begrotingsreserve aardwarmte	1.000	774		- 217	557
Ontvangsten	3.383.771	3.838.095	515.230	- 363.115	3.990.210
Ontvangsten COVA	111.000	111.000	- 15.400	- 7.300	88.300
Opbrengst heffing ODE (SDE++)	2.648.000	2.648.000			2.648.000
Ontvangsten zoutwinning	2.511	2.511			2.511
Onttrekking reserve duurzame energie en klimaattransitie	240.080	687.971		- 356.307	331.664
ETS-ontvangsten	370.000	370.000	530.000		900.000
Diverse ontvangsten	12.180	18.613	630	492	19.735

Tabel 18 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1 ^e Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)			Stand 2 ^e suppletoire begroting (4) = (2) + (3)
		suppletoire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties Miljoenennota (incl. ISB, NvW en amendementen)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	6.140.587	6.632.230	- 42.885	28.372	6.617.717
<i>waarvan</i> garantieverplichtingen	66.600	66.600			66.600
<i>waarvan</i> overige verplichtingen	6.073.987	6.565.630	- 42.885	28.372	6.551.117

Budgetflexibiliteit

De oorspronkelijke budgetflexibiliteit in de Ontwerpbegroting 2021 was ongeveer 13%, ofwel 87% van het beschikbare kasbudget 2021 was al juridisch verplicht. Bij de 1^e suppletoire begroting daalde dit percentage naar zo'n 82%, omdat er ruim € 540 mln aan de begroting van artikel 4 werd

toegevoegd. Bij 2^e suppletoire begroting wordt het budget weer met ruim € 453 mln verlaagd: het grootste deel hiervan vloeit weer naar de reserve duurzame energie en klimaattransitie door een verlaging van de onttrekking aan deze reserve.

In 2021 is tot 1 november voor een totaalbedrag van € 6 mld aan verplichtingen op artikel 4 aangegaan. Een groot deel (€ 5 mld) van deze verplichtingen betreft de openstelling van de SDE++, waarvan de betalingen pas in latere jaren volgen. Van de overige € 1 mld is de inschatting dat hiervan € 400 mln in 2021 tot betaling komt. Hiermee is bijna 97% van het budget dat bij 2^e suppletoire begroting overblijft juridisch verplicht: de budgetflexibiliteit is dan 3%.

Toelichting

Verplichtingen

De verhoging van het verplichtingenbudget met € 28,4 mln die in het kader van de Najaarsnota wordt doorgevoerd is een saldo van verhogingen en verlagingen van het verplichtingenbudget. De belangrijkste verhoging betreft een ophoging van het verplichtingenbudget van de SDE++ met bijna € 160 mln om de overeenkomst met Denemarken voor statistische overdracht te kunnen financieren. Tegenover deze verhoging staan verlagingen van het verplichtingenbudget door:

- Een aantal overhevelingen van in totaal € 22,7 mln naar andere departementen. De belangrijkste hiervan betreffen de overhevelingen naar IenW voor het Maritiem InformatieVoorziening ServicePunt (MIVSP, € 13,5 mln) en de regeling Versterkte Uitvoering Energiebesparings- en informatieplicht (VUE, € 4,9 mln), de bijdrage aan PBL voor het uitvoeren van de Rekenmeesterfunctie voor de KEV (€ 1,8 mln), de storting in het Provinciefonds voor de bijdrage in de kosten van sanering van historische mijnbouwschachten in Limburg (€ 0,95 mln) en de overheveling naar de begroting van Defensie als bijdrage in de meerkosten van de vervanging van de radarinstallatie in Wemeldinge (€ 0,75 mln).
- Een verlaging van het voor het WarmtelinQ-project beschikbare verplichtingenbudget met € 107,5 mln, omdat deze middelen naar verwachting pas vanaf 2022 toegezegd zullen worden.

Uitgaven

Subsidies

Missiegedriven Onderzoek Ontwikkeling en Innovatie (MOOI)

Op de middelen die bestemd zijn voor de regeling MOOI is er sprake van een onderuitputting van € 4,5 mln, omdat door vertraging in projecten een aantal betalingen doorschuift naar 2022.

HER+

Op de openstelling van de HER+ zijn in 2021 minder subsidies verstrekt dan oorspronkelijk geraamd. Dit leidt tot een onderuitputting op de kasuitgaven van ongeveer € 5,1 mln. De ongebruikte middelen blijven beschikbaar via de reserve duurzame energie en klimaattransitie, zodat deze ingezet kunnen worden voor toekomstige openstellingen van de HER+, de ISDE, de SDE, de SDE+ en de SDE++.

SDE

Op de uitfinanciering van de SDE-regeling vinden iets lagere kasuitgaven plaats dan waar bij Miljoenennota rekening mee gehouden was. De ongebruikte middelen (€ 5 mln) blijven beschikbaar via de reserve duurzame energie en klimaattransitie.

SDE+

Bij Miljoenennota is € 413 mln van het SDE+-budget afgesplitst en toegevoegd aan een apart budget voor de SDE++, dit om de Kamer beter inzicht te geven in (de realisatie van) de voor de SDE, SDE+ en SDE++ beschikbare budgetten. Omdat door deze afsplitsing te weinig budget is overgebleven voor de uitbetaling van SDE+-subsidies in 2021, wordt het voor de SDE+ beschikbare budget nu verhoogd met in totaal ruim € 130 mln. Onder de SDE+ vallen, naast de uitgaven voor de regeling zelf, ook de subsidie aan TenneT voor de aanleg van het net op zee en het flankerende beleid rond de SDE+ en wind op zee.

SDE++

Onder het budget voor de SDE++ vallen niet alleen de uitgaven voor de SDE ++-regeling zelf, maar ook de uitgaven voor de overeenkomst met Denemarken voor de statistische overdracht en voor de te treffen maatregelen rond de sluiting en productiebeperking van de kolencentrales in Nederland. De verwachting is dat de gehele € 471 mln die bij Miljoenennota vanuit de SDE, de SDE+ en de ISDE naar het aparte SDE+++-budget is overgeheveld niet nodig is, omdat de uitgaven voor de sluiting en productiebeperking van kolencentrales, de statistische overdracht en de openstelling van de SDE++-regeling zelf doorschuiven naar 2022. De ongebruikte middelen blijven beschikbaar via de reserve duurzame energie en klimaattransitie, zodat deze middelen in 2022 aan de reserve kunnen worden onttrokken om de doorgeschoven uitgaven te kunnen financieren.

ISDE

Omdat er op zowel de reguliere openstelling van de ISDE als de openstelling gericht op het MKB naar verwachting minder subsidies worden verstrekt dan oorspronkelijk geraamd, zullen de kasuitgaven in 2021 ruim € 18 mln lager uitvallen. Ook deze middelen blijven beschikbaar via de reserve duurzame energie en klimaattransitie.

Caribisch Nederland

EZK zal in 2021 een extra financiële bijdrage leveren aan de verduurzaming van de energievoorziening op Bonaire. Hiervoor wordt € 10 mln op de begroting gereserveerd. De exacte bijdrage moet nog bepaald worden. Hier tegenover staat een kleine meevaller op de subsidies voor netbeheertarieven van Saba, Sint-Eustatius en Bonaire van € 0,6 mln.

Bijdrage aan agentschappen

Bijdrage aan RWS

EZK hevelt € 4,9 mln over naar RWS als bijdrage aan de uitvoering van de regeling Versterkte Uitvoering Energiebesparings- en informatieplicht (VUE) in 2021. Ook valt de reguliere opdracht aan RWS € 0,1 mln lager uit dan oorspronkelijk gepland.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

Doorsluis COVA-heffing

Zie de toelichting bij Ontvangsten.

Ontvangsten

Ontvangsten COVA

De COVA-heffing is een opslag die wordt geheven op aardolieproducten in Nederland en is bedoeld voor het financieren van het aanhouden van strategische olievoorraden door de Stichting Centraal Orgaan Voorraad-
vorming Aardolieproducten (COVA). Als gevolg van de coronacrisis is er minder brandstof verbruikt. Ook hanteert de Douane sinds dit jaar een andere systematiek voor het afdragen van de heffingen. Hierdoor wordt er € 7,3 mln minder voorraadheffing opgehaald en wordt er ook minder doorgesluisd aan de COVA.

Onttrekking reserve duurzame energie en klimaattransitie

Door de naar verwachting lagere uitgaven voor de SDE, de SDE++, de HER+ en de ISDE (zie bij Uitgaven) hoeft er € 356 mln minder budget onttrokken te worden aan de reserve duurzame energie en klimaattransitie dan waar bij Miljoenennota nog op was gerekend.

Toelichting op de begrotingsreserves

Tabel 19 Begrotingsreserve Duurzame energie en klimaattransitie (bedragen x € 1.000)

Stand 1/1/2021	4.172.783
+ Geraamde storting	66.333
- Geraamde onttrekking	- 331.664
Stand (raming) per 31/12/2021	3.907.452

De begrotingsreserve voor duurzame energie en klimaattransitie is bestemd voor onbesteed gebleven middelen als gevolg van vertraging bij of het niet doorgaan van projecten waaraan subsidie is toegekend op basis van de MEP, de SDE, de SDE+, de SDE++, de HER+ of de ISDE. Via de reserve blijven deze middelen ook in de toekomst beschikbaar voor het stimuleren van hernieuwbare energieproductie of CO₂-reductie. In 2021 zal € 66,3 mln in de begrotingsreserve gestort worden als eerste terugstorting van de in totaal € 398 mln die in de periode 2015-2020 tijdelijk aan de reserve was onttrokken (zie hiervoor onder meer het antwoord op vraag 5 en 6 in Kamerstuk [34 210 XIII, nr. 4](#), blz. 5 - 7).

De verwachte onttrekking van in totaal € 331,7 mln betreft:

- de onttrekking van € 235,7 mln als bijdrage aan de financiering van het aanvullende pakket aan CO₂-reducerende maatregelen (Urgenda 2.0).
- De onttrekking van € 96 mln om tekorten op de uitfinanciering van de SDE+-regeling te dekken.

Tabel 20 Begrotingsreserve Aardwarmte (bedragen x € 1.000)

Stand 1/1/2021	17.499
+ Geraamde storting	557
- Geraamde onttrekking	- 69
Stand (raming) per 31/12/2021	17.987

De begrotingsreserve voor de garantieregeling Aardwarmte is bedoeld om het budget voor het mogelijk uitbetalen van verliesdeclaraties meerjarig in te kunnen zetten en een eventuele mismatch in de tijd tussen inkomsten (premies) en uitgaven (verliesdeclaraties) op te vangen. Om gebruik te kunnen maken van de garantieregeling Aardwarmte betalen marktpartijen een kostendekkende premie aan de uitvoerder van de regeling (RVO.nl) die

wordt gestort in de begrotingsreserve. Voor 2021 gaat het om een bedrag van € 0,56 mln. De onttrekking betreft de kosten die RVO.nl maakt voor de uitvoering van de regeling.

Tabel 21 Begrotingsreserve aan NRG verstrekte leningen (bedragen x € 1.000)

Stand 1/1/2021	6.600
+ Geraamde storting	
- Geraamde onttrekking	
Stand (raming) per 31/12/2021	6.600

De middelen in de begrotingsreserve risicopremie NRG zullen worden aangesproken als de Nuclear Reseach Group (NRG) – al dan niet tijdelijk of gedeeltelijk – niet kan voldoen aan de terugbetalingsverplichtingen volgens de afgesloten leningsovereenkomst.

3.5 Beleidsartikel 5 Een veilig Groningen met perspectief

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 22 Budgettaire gevolgen van beleid art. 5 Een veilig Groningen met perspectief (Tweede suppletioire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1 ^e suppletioire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties Miljoenennota (incl. ISB, NvW en amendementen)	Mutaties 2 ^e suppletioire begroting (3) Overige mutaties 2 ^e suppletioire begroting	Stand 2 ^e suppletioire begroting (4) = (2) + (3)
Verplichtingen	722.013	1.398.303	- 37.762	- 130.198	1.230.343
Uitgaven	722.013	1.408.293	- 51.952	- 130.198	1.226.143
Subsidies (regelingen)	21.756	73.289	65.098	- 23	138.364
Verduurzamingsopgave uit aardgasbaten	21.653	73.186	65.100		138.286
Geestelijke bijstand	103	103	- 2	- 23	78
Inkomstenoverdrachten	545.000	1.040.000	- 123.585	- 124.841	791.574
Schadevergoedingen	200.000	425.000	40.000		465.000
Vergoeding waardedaling Groningen	245.000	515.000	- 100.000	- 90.000	325.000
Vergoeding immateriële schade Groningen	100.000	100.000	- 65.000	- 34.516	484
Bijdrage Commissie Bijzondere Situaties	0	0	1.415	- 325	1.090
Opdrachten	2.380	3.622	- 1.500	510	2.632
Werkbudget	2.380	2.122		510	2.632
Versterken	0	1.500	- 1.500		0
Bijdrage aan agentschappen	152.877	284.332	7.250	- 3.991	287.591
Bijdrage aan RVO.nl	152.877	282.332	7.250	- 3.941	285.641
Bijdrage aan Instituut Mijnbouwschade Groningen	0	2.000		- 50	1.950
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	0	1.050	0	- 98	952
TNO publieke SDRA	0	1.050		- 98	952
Bijdrage aan mede overheden	0	0	2.200	0	2.200
Versterken	0	0	2.200		2.200
Bijdrage aan (internationale) organisaties	0	6.000	- 1.415	- 1.755	2.830
Organisatie- en programmabudget ACVG	0	3.000		- 765	2.235
Bijdrage Commissie Bijzondere Situaties	0	3.000	- 1.415	- 990	595
Ontvangsten	774.000	1.520.876	- 85.727	- 1.213.169	221.980
Schadevergoedingen	200.000	550.376	28.125	- 468.467	110.034
Uitvoeringskosten Schade	150.000	268.200	4.898	- 226.765	46.333
Dividenduitkering GasTerra	4.000	4.000			4.000
Mijnbouwwet	75.000	55.000	5.000		60.000
Vergoeding waardedaling Groningen	245.000	565.750	- 75.000	- 490.750	0
Vergoeding immateriële schade Groningen	100.000	75.000	- 48.750	- 26.250	0
Ontvangsten publieke SDRA	0	1050		- 98	952
Versterken	0	1500		- 839	661

Tabel 23 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1 ^e Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)			Stand 2 ^e suppletoire begroting (4) = (2) + (3)
		Stand 1 ^e suppletoire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties Miljoenennota (incl. ISB, NvW en amendementen)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	722.013	1.398.303	- 37.762	- 130.198	1.230.343
<i>waarvan</i> garantieverplichtingen	0	0			0
<i>waarvan</i> overige verplichtingen	722.013	1.398.303	- 37.762	- 130.198	1.230.343

Budgetflexibiliteit

Het percentage juridisch verplicht is met 99% even hoog als bij de ontwerp-begroting 2021. Dit is het geval omdat de grootste uitgaven op artikel 5 op basis van de Tijdelijke wet Groningen worden gedaan door het IMG. Ook de subsidies aan Samenwerkingsverband Noord Nederland zijn op basis van een ministeriële regeling verplicht. In het werkbudget en het budget voor geestelijke bijstand is nog een klein gedeelte (totaal ca. € 0,6 mln) niet verplicht.

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven

Inkomensoverdrachten

Vergoeding waardedaling Groningen

Vanwege een lager aantal aanmeldingen dan dit jaar werd verwacht, heeft het IMG de raming voor de totale omvang van de vergoedingen voor waardedaling bijgesteld naar € 325 mln voor 2021. De verwachting is dat de aanmeldingen volgend jaar alsnog gedaan worden waardoor de naar beneden bijgestelde uitgave van € 90 mln doorschuift naar 2022.

Vergoeding immateriële schade Groningen

Het is de verwachting dat alleen de uitkeringen in het kader van de pilot voor de vergoeding van immateriële schade dit jaar tot uitkering komen. Overige uitkeringen voor immateriële schadevergoedingen worden vanaf 2022 verwacht.

Commissie Bijzondere Situaties

Dit betreft een correctie van het budget voor de Commissie Bijzondere Situaties (CBS). Er wordt € 0,3 mln uit dit budget overgeheveld naar de bijdrage aan RVO voor de uitvoeringskosten van de CBS.

Opdrachten

Werkbudget

Vanwege hogere verwachte uitgaven voor de ontwikkeling van de typologieaanpak door TNO wordt het werkbudget van de projectdirectie Groningen verhoogd.

Bijdrage aan agentschappen

Bijdrage aan RVO.nl

Omdat het IMG later dan eerder verwacht kan beginnen met de afhandeling van immateriële schade, zijn ook de uitvoeringskosten € 5,6 mln lager. Tegelijkertijd worden de uitvoeringskosten met € 0,3 mln verhoogd voor de uitvoeringskosten van de Commissie Bijzondere Situaties en met € 1,3 mln voor de aanloopkosten voor de regeling Duurzaam Herstel.

Bijdrage aan (internationale) organisaties

Organisatie- en programmabudget ACVG

Het organisatie- en programmabudget van de ACVG wordt bijgesteld naar de meest recente prognose voor de uitgaven van 2021.

Bijdrage Commissie Bijzondere Situaties

Van het beschikbare budget voor de Commissie Bijzondere Situaties in 2021 voordat de organisatie was ondergebracht bij het IMG is € 1,0 mln niet benut. Dit gedeelte van de verstrekte bijdrage wordt daarom teruggestort naar EZK en wordt in 2021 aangewend voor tegenvallers in de Groningen-middelen op de EZK-begroting.

Ontvangsten

Ontvangsten van NAM voor schadevergoedingen, vergoedingen voor waardedaling en uitvoeringskosten van het IMG

Sinds 1 juli 2020 worden de kosten van de schadeafhandeling in Groningen op basis van artikel 15 van de Tijdelijke wet Groningen aan NAM doorbelast. Zorgvuldige onderbouwing van heffingsbesluiten vergt meer tijd dan eerder verwacht, waardoor er in 2021 geen verrekening met NAM kan plaatsvinden. De geraamde ontvangsten worden dan ook verschoven naar 2022.

Vergoeding immateriële schade Groningen

Omdat het IMG na uitvoering van de pilot voor immateriële schade in 2021 geen uitgaven meer verwacht, worden in 2021 ook geen kosten meer in rekening gebracht bij de NAM.

4 De niet-beleidsartikelen

4.1 Artikel 40 Apparaat Kerndepartement

Tabel 24 Apparaatsuitgaven Kerndepartement (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)					
	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3) Mutatie Miljoenennota (incl. ISB, NvW en amendementen)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	Stand 2 ^e suppletoire begroting (4) = (2) + (3)
Verplichtingen	286.313	297.871	11.476	5.121	314.468
Uitgaven	286.313	297.871	11.476	5.121	314.468
Personele uitgaven	197.549	203.967	12.224	9.438	225.629
<i>waarvan eigen personeel</i>	171.294	180.536	12.637	1.984	195.157
<i>waarvan inhuur externen</i>	10.293	11.036	- 49	3.654	14.641
<i>waarvan overige personele uitgaven</i>	15.962	12.395	- 364	3.800	15.831
Materiële uitgaven	88.764	93.904	- 748	- 4.317	88.839
<i>waarvan ICT</i>	14.998	13.228	- 1.860	- 7031	4.337
<i>waarvan bijdrage aan SSO's</i>	14.066	14.066			14.066
<i>waarvan DICTU</i>	21.147	21.147		1.447	22.594
<i>waarvan overige materiële uitgaven</i>	38.553	45.463	1.112	1.267	47.842
Ontvangsten	24.992	24.992	33.487	0	58.479
<i>waarvan ACM</i>	17.589	17.589			17.589
<i>waarvan SodM</i>	3.150	3.150			3.150
<i>waarvan CPB</i>	1.643	1.643			1.643
<i>waarvan kerndepartement</i>	2.610	2.610	33.487		36.097

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven

Personele uitgaven

De raming van de personele uitgaven wordt verhoogd met € 9,4 mln onder andere op grond van:

- Voor de totale personele uitgaven wordt er vanuit de beleidsdirecties budget (€ 3,7 mln) overgeheveld ter compensatie van externe inhuur bij directies Bureau Managementondersteuning (BMO) en Informatievoorziening, Facilitair en Huisvesting (IFH).
- Extra personeelsuitgaven die gedekt worden door het Ministerie van IenW voor de kosten van het toezicht dat de ACM uitoefent op de vervoerssectoren spoor, loodsen, luchtvaart en personen (€ 2,4 mln).
- De apparaatsuitgaven voor het NGF worden gerealiseerd op de begroting van EZK. Hiertoe is € 1,3 mln vanuit het NGF beschikbaar gesteld.
- Toevoeging van loonbijstelling voor eenmalige ophoging van de loonruimte (€ 1 mln).
- Van het NEa-budget is er budget (€ 1 mln) teruggeboekt naar het ICT-ontwikkelbudget (artikel 40).

Materiële uitgaven

De raming voor de materiële uitgaven wordt verlaagd met € 4,3 mln op grond van:

- Een afroaming van het ICT-ontwikkelbudget ten gunste van EZK brede problematiek. Deze ruimte was er omdat er in 2021 minder ICT claims zijn ingediend en/of gehonoreerd (€ 7 mln).
- Er is budget overgeheveld naar artikel 40 vanuit de beleidsdirecties ter compensatie van verscheidende opdrachten uitgevoerd door DICTU (€ 1,4 mln).
- Vanuit het Ministerie van BZK is er budget (€ 1,2 mln) beschikbaar gesteld voor het programma Transparantie in Informatie (Til), dat als doel heeft de informatiehuishouding en informatievoorziening zo in te richten dat inzicht in en openheid over de informatie kan worden geboden aan de samenleving en de politiek.

Ontvangsten

Er zijn geen mutaties op de ontvangsten bij de 2^e suppletoire begroting.

4.2 Artikel 41 Nog onverdeeld

Tabel 25 Nog onverdeeld (Tweede suppletioire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (1)	Stand 1° suppletioire begroting (incl. ISB, NvW en amendementen) (2)	Mutaties 2° suppletioire begroting (3)		Stand 2° suppletioire begroting (4) = (2) + (3)
			Mutatie Miljoennota (incl. ISB, NvW en amendementen)	Overige mutaties 2° suppletioire begroting	
Verplichtingen	0	37.678	- 37.678	0	0
Uitgaven	0	37.678	- 37.678	0	0
Prijsbijstelling	0	23.923	- 23.923		
Loonbijstelling	0	22.127	- 22.127		
Onvoorzien	0	- 8.372	8.372		
Ontvangsten	0	0	0	0	0

Toelichting op de verplichtingen en uitgaven

Er zijn geen mutaties bij het artikel «Nog onverdeeld».

5 Agentschappen

5.1 Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl)

Tabel 26 Exploitatieoverzicht baten-lastenagentschap RVO. nl (Tweede supplettoire begroting) (Bedragen x € 1.000)				
	(1) Vastgestelde begroting	(2) Mutaties 1 ^e supplettoire begroting	(3) Mutaties 2 ^e supplettoire begroting	(4) = (1) + (2) + (3) Totaal geraamd
Baten				
-Omzet	772.836	204.846	51.902	1.029.584
<i>waarvan omzet moederdepartement</i>	351.480	177.914	51.902	581.296
<i>waarvan omzet overige departementen</i>	386.137	28.459	0	414.596
<i>waarvan omzet derden</i>	35.219	- 1.527	0	33.692
Rentebaten	0	0	0	0
Vrijval voorzieningen	0	0	0	0
Bijzondere baten	0	0	0	0
Totaal baten	772.836	204.846	51.902	1.029.584
Lasten				
Apparaatskosten	757.779	204.846	51.902	1.014.527
-Personele kosten	415.682	66.872	9.362	491.916
<i>waarvan eigen personeel</i>	326.360	26.504	5.987	358.851
<i>waarvan inhuur externen</i>	65.526	40.368	14.106	120.000
<i>waarvan overige personele kosten</i>	23.796	0	- 10.731	13.065
-Materiële kosten	342.097	137.974	42.540	522.611
<i>waarvan apparaat ICT</i>	3.496	0	0	3.496
<i>waarvan bijdrage aan SSO's</i>	176.941	6.900	0	183.841
<i>waarvan overige materiële kosten</i>	161.660	131.074	42.540	335.275
Rentelasten	0	0	0	0
Afschrijvingskosten	14.557	0	0	14.557
-Materieel	557	0	0	557
<i>waarvan apparaat ICT</i>	0	0	0	0
<i>waarvan overige materiële afschrijvingskosten</i>	557	0	0	557
-Immaterieel	14.000	0	0	14.000
Overige lasten	500	0	0	500
<i>waarvan dotaties voorzieningen</i>	500	0	0	500
<i>waarvan bijzondere lasten</i>	0	0	0	0
Totaal lasten	772.836	204.846	51.902	1.029.584
Saldo van baten en lasten gewone bedrijfsuitoefening	0	0	0	0
Agentschapsdeel Vpb-lasten	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	0	0	0	0

Toelichting op de baten

Omzet moederdepartement

De totale mutatie in de omzet vanuit het moederdepartement bedraagt € 51,9 mln. Deze mutatie is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- De omzet vanuit het DG Bedrijfsleven & Innovatie (B&I) stijgt met € 28,0 mln. Dit betreft aanvullende opdrachten voor de "corona regelingen": Tegemoetkoming Vaste Lasten (19,7 mln), Tijdelijke subsidieregeling Evenementen (€ 1,2 mln) en Omscholing naar kansrijke beroepen in techniek en ICT (€ 1,4 mln). Daarnaast ook voor Netherlands Foreign Investment Agency (€ 2,2 mln), SBIR cybersecurity (€ 1,5 mln), Impulsaanpak Winkelgebieden (€ 1,0 mln) en overige regelingen (€ 1,0 mln).

- De omzet vanuit het DG Klimaat en Energie (K&E) stijgt met € 12,9 mln. De begroting is verhoogd om deze in lijn te brengen met de jaaropdracht 2021. Daarnaast is er een stijging van € 1,1 mln voor de subsidie van verduurzaming MKB.
- De opdracht aan de Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) is met € 3,0 mln toegenomen.
- De opdracht voor de Directie Chief Economist neemt toe met € 1,4 mln. Dit komt onder andere door aanvullende opdracht Beter Aanbesteden en het Nationaal Groeifonds.
- De opdracht voor Overig neemt toe met € 6,6 mln. De begroting is verhoogd om in lijn te brengen met de opdracht Inkoop Uitvoering Centrum (IUC).

Omzet overige departementen & omzet derden

De omzet overige departementen en omzet derden kennen geen mutatie ten opzichte van de 1^e supplettoire begroting.

Bijzondere baten

Zoals ook het geval ten tijde van de ontwerpbegroting 2021 verwacht RVO geen ontvangsten in het kader van bijzondere baten.

Toelichting op de lasten

De lasten stijgen met € 51,9 mln. De toename van het opdrachtvolume zoals hierboven toegelicht leidt tot hogere uitvoeringskosten. Dit vertaalt zich in een stijging van de personele lasten (€ 9,4 mln), waarbij zowel hogere kosten voor ambtelijk personeel (€ 6,0 mln) als hogere kosten voor externe inhuur (€ 14,1 mln) zijn geraamd. De overige personele kosten dalen met € 10,7 mln, grotendeels veroorzaakt door een lagere uitputting van reiskosten. De materiële kosten nemen toe met (€ 42,5 mln). De materiële kosten zijn onder te verdelen in directe en indirecte kosten, waarbij de directe materiële kosten verband houden met de uitvoering van opdrachten. De toename van het opdrachtenpakket leidt daardoor tot een stijging van € 42,5 mln aan overige materiële kosten. De bijdrage aan Shared Service Organisaties kent geen mutaties.

Tabel 27 Kasstroomoverzicht baten-lastenagentschap RVO. nl (Tweede supplettoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	(1) Vastgestelde begroting	(2) Mutaties 1 ^e supplettoire begroting	(3) Mutaties 2 ^e supplettoire begroting	(4) = (1) + (2) + (3) Totaal geraamd
1. Rekening courant RHB 1 januari + depositorekeningen	112.718	- 24.525	20.892	109.085
Totaal ontvangsten operationele kasstroom (+)	772.836	347.999	- 91.251	1.029.584
Totaal uitgaven operationele kasstroom (-/-)	- 758.279	- 342.798	86.050	- 1.015.027
2. Totaal operationele kasstroom	14.557	5.201	- 5.201	14.557
Totaal investeringen (-/-)	- 29.200	- 14.900	18.200	- 25.900
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0	0	0	0
3. Totaal investeringskasstroom	- 29.200	- 14.900	18.200	- 25.900
Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0	0	- 30.223	- 30.223
Eenmalige storting door moederdepartement (+)	0	0	0	0
Aflossingen op leningen (-/-)	- 14.606	- 1.504	4.364	- 11.746
Beroep op leenfaciliteit (+)	29.200	14.900	- 18.200	25.900
4. Totaal financieringskasstroom	14.594	13.396	- 44.059	- 16.069
5. Rekening courant RHB 31 december (=1+2+3+4)	112.669	- 20.828	- 10.168	81.673

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is in lijn gebracht met de mutaties tot en met de 2^e suppletoire begroting. De investeringen blijven iets achter ten opzichte van de begroting. Er heeft een uitkering van € 30,2 mln plaatsgevonden aan het moederdepartement in het kader van afroaming van het eigen vermogen.